Uvedené a ďalšie nedostatky, ktoré zistila kontrola z KNV dokazujú, že viaceré mestské a miestne národné výbory nepristupujú správnou formou k riešeniu bytového problému, že v praxi uplatňujú rodinkárstvo, že často menia schválené poradníky pred dokončením bytových jednotiek, že neriešia prideľovanie bytov za účasti všetkých uchádzačov o byty. Kontrola KNV súčasne zistila, že ani niektoré ONV v našom kraji nevyvodzujú potrebné prísne opatrenia proti porušovateľom bytového zákona."

(HLAS ĽUDU, 13.septembra 1961, str.2)

2. Vnútorná a zahraničná politika

KOMUNISTAMI NIELEN NA PRACOVISKU

V článku pod týmto nadpisom sa rozoberajú pomery na JRD v Stupave a činnosť členov výboru DO KSS ako aj plnenie straníckej povinnosti v mieste bydliska. Z článku citujeme:

"Do kancelárie MNV vošiel predseda nahnevaný, so slovami: "Treba voľačo robiť, štyria traktoristi s družstevným podpredsedom ešte vždy hodujú. Traktory im stoja pred krčmou a robota na poli čaká. Dvaja majú kosiť otavu a dvaja kultivovať.

"Bodaj ho aj s hodami, vzdychli si hlavy obce. "Týždeň pred nimi a týždeň po nich je z družstevnej roboty skoro nič.

Posledné slová svedčili o kapitulácii pred hodovou kalamitou. A absentéri toto kapitulovanie horlivo využívajú. Hodová tradícia všestranne vyhovuje. Veď nedorástli len husi, ktoré treba straviť, ale dozreli aj slivky na stromoch, záhumienková zelenina, ovocie, ktoré treba speňažiť.

Že na družstevných stromoch preziera päť vagónov, že tri vagóny skorej kapusty znehodnotením doplatili na neskorý zber, že za dva hodové dni, od soboty do pondelka zlacneli posledné nevyorané zemiaky o 5000 Kčs? Že družstevná pokladnica je chudobnejšia vcelku o 30-40 tisíc korún? Kto by to všetko vyratúval? Veď sú hody a na tie stupavské družstvo vždy doplácalo. Prečo by mal byť tento rok výnimkou?

Nedostatok agitačného slova vtedy, keď každý zameškaný deň stojí družstvo tisíce, ich však robí pravdepodobnými. Sú obce, napríklad Vysoká pri Morave, kde agitáciou a prémiami vedeli predísť absencii v hodovom období. Majú vari v Stupave menej agitátorov? Sotva. Členov strany je tu asi 200. Pravda, väčšina z nich je organizovaná v ôsmich závodných organizáciách strany v Stupave a len nepatrná časť z nich sa zúčastňuje na straníckych schôdzkach DO KSS. A práve tu väzí príčina zaostávania masovopolitickej práce v obci.

Preto členovia výboru DO KS a miestneho výboru strany prijali s veľkým uspokojením uznesenie ÚV KSČ, ktoré komunistom-robotníkom a inteligencii pripomína ich povinnosť zaregistrovať sa v straníckej organizácii v svojom bydlisku. Táto registrácia sa zaznamenáva aj v straníckych preukazoch. V období prípravy výročných členských schôdzí budú stranické organizácie každoročne hodnotiť podiel komunistov zo závodných organizácií na politickej práci na dedine.

Požiadavka plniť si stranícke povinnosti aj v mieste bydliska by mala viesť aj výbory ZO KSS k rovnomernejšiemu rozdeľovaniu funkcií. Veď niektorí súdruhovia právom poukazujú na preťaženosť funkciami.

Každoročné vyhodnocovanie práce registrovaných členov bude mať nepochybne ozdrávajúci vplyv, priaznivo sa odzrkadlí na ich morálnom profile. Vari členovi strany slúži ku cti rezpoltenosť, dvojtvárnosť; aktivita na pracovisku a pasivita, čiže ľahostajnosť k najdôležitejším otázkam našej výstavby na dedine?"

(PRAVDA, 18.septembra 1961, str.2)

4. Priemysel a stavebníctvo

DISKUSIA V PRAZDNOM BYTE

Článok pod týmto nadpisom podáva obraz o odovzdávaných bytoch na sídlisku Ružova dolina v Bratislave. Z článku vyberáme:

"Rozbor nedostatkov sme rozdelili do troch skupín: technológia výroby; architektúra; kultúra dokončovacích prác.

V prvej časti treba predovšetkým vytknúť nepresnosť pri výrobe panelov, lebo niektoré fasádne i vnútorné panely mali značne nerovný povrch, výrezy pre balkónové dvere a okná boli krivé, čo vyvolávalo dojem "krivosti" celej miestnosti a olištovanie to ešte väčšmi zdôrazňovalo. Dlažba balkónov bola hrboľatá a vyzerala akoby nedokončená.

Na niektorých vnútorných stenách boli trhliny, ktoré sa mali už pri výrobe panelov začistiť. Rovnako surovým dojmom pôsobili niektoré vývody elektrickej inštalácie, ktoré v okolí zásuvky vyzerali ako vyhryzené. Tak isto aj vývod potrubia vodovodného a vývody pre ústredné kúrenie.

V kolaudovaných bytoch nepekne vyzeral náter dverových a okenných rámov a zárubní, ktorý je ošúchaný, bez lesku, a pôsobí dojmom, akoby sa sem, do nového bytu, okná a dvere preniesli z nejakej demolovanej stavby.

K architektúre a dispozičnému riešeniu bytov v panelovom dome bolo tiež niekoľko zásadných pripomienok. Predovšetkým pri trojizbovom byte je nepraktické riešenie prvejizby, stavanej na jeden a pol modulu, lebo predstavuje akúsi priechodnú miestnosť. Okrem toho nevhodne riešený je vstup do bytu, lebo dvere do kuchyne sa otvárajú proti vchodovým dverám zo schodišťa. Podobne je to aj pri sanitnom zariadení, kde sa dvere od kúpeľne otvárajú proti dverám od WC.

Najviac nedostatkov sa prejavilo v dokončovacích prácach, práve tam, kde by sa najväčšmi mala cítiť ľudská ruka, pretože ide o remeselné práce. Hoci sa už kolaudovalo, museli murári zatierať rozličné ryhy v paneloch, zámočníci vymieňať okenné zámky alebo zlomené olivy, maliari pretierať zašpinenú maľovku panelov atď. Takmer každá zásuvka elektrického vedenia sa kývala a musela sa dotiahovať, okolo nich sa museli zamaltovať otvory, lišty okolo stien na mnohých miestach nedoliehali a okolo okien a dverí boli škáry; niektoré štvorce gumovej podlahy boli nakrivo rezané a vznikali medzi nimi škáry a iné sa zasa ľahko odlepili. Hoci parkety boli po obrúsení, zjavovali sa na nich kruhy od dna vedra "zažrané" do parkoet, ktoré sa nedajú tak ľahko odstrániť."

(TECHNICKÉ NOVINY, 19.septembra 1961, str.5)

6/199/1189

PLÁN NIE JE STRAŠIAK

Jozef Lúč, redaktor bratislavskej Pravdy rozpisuje sa v článku pod týmto nadpisom o pomeroch v stropkovskej Tesle. Z článku vyberáme:

"Nová fabrika neplní plán, či už pre zlú organizáciu práce alebo pre iné záležitosti. Kto je vinný? Nuž, pochopiteľne, že sa obviňuje riaditeľ. Často sa vymení, ale menej je aj tých prípadov, že sa mu pomôže. V Tesle za dva roky vymenili štyroch riaditeľov a aj námestníkov. Nemá to azda vplyv na úroveň práce závodu?

Stáva sa, že závod neplní plán. V Tesle sa to často udeje. Aby sa to dohnalo, niekedy nútia ľudí pracovať aj nad čas. Žiaľ, to je zlé, že nútia, namiesto toho, aby presvedčovali. Istý majster si to zľahčil natoľko, že zavrel bránu a ľuďom povedal: buď si odpracujete, čo ste zameškali, alebo vás nepustím. V máji nesplnili plán. Riaditeľ dal príkaz, nepustiť domov administratívnych a technických pracovníkov. Museli odrobiť určitý čas po práci priamo vo výrobe. Odôvodnil to tým, že vraj vaša chyba, musíte to dohnať!"

V tejto fabrike však majú starosti aj so získavaním kvalifikovaných kádrov.

Pred časom prejavil istý dobrý technik záujem o zamestnanie. Poobzeral si fabriku, pochválil, že vraj aké je to tu pekné (vrátanie okolia), že by sa tu dobre pracovalo, až...až na to, že keď zostupoval z auta, stúpil do blata...
a preto nenastúpil. Vravel som riaditeľovi, že dobre sa stalo. Takýto spanštený technik nestojí ani za močku tabaku. Technik by chcel koberec cez blato...

Neplnia plán tovarovej výroby, prekračujú náklady o 800 tisíc korún, nedodržujú správne relácie medzi mzdovým fondom a produktivitou práce, neplnia plán rovnomerne, prekračujú limit nepodarkov. Na týchto ťažkostiach sa podieľa aj ich 400 dodávateľov, ktorí jednak dodávajú materiál oneskorene a často nie kvalitný."

(PRAVDA, 20.septembra 1961, str.2)

5. Poľnohospodárstvo

UZNESENIE ÚSTREDNÉHO VÝBORU KSS

Citujeme z bratislavských Roľníckych novín:

"Dobré výsledky sú v tých socialistických poľnohospodárskych závodoch, kde stranícke organizácie a MNV venovali poľnohospodárskej výrobe každodennú pozornosť a starostlivosť.

Napriek týmto úspechom poľnohospodárstvo na Slovensku nedosahuje ani v roku 1961 plánovanú úroveň výroby. Nesplnil si plán výroby obilnín, naďalej trvajú vážne nedostatky vo výrobe krmovín a nedosahujú sa plánované staby hovädzieho dobytka, najmä kráv a to predovšetkým v socialistickom sektore. Veľká časť poľnohospodárskych závodov neplní plán nákupu živočíšnych výrobkov. Poľnohospodári v Západoslovenskom kraji dlhujú doteraz 864 ton mäsa a 5 900 000 litrov mlieka, v Stredoslovenskom kraji je schodok v nákupe mäsa 565 ton, vo Východoslovenskom kraji 7 414 ton mäsa a 15 900 litrov mlieka. Vážne nedostatky trvajú i v nákupe vajec.

Neplnenie výrobných a nákupných úloh sa nepriaznivo prejavuje aj v hospodárskej situácii mnohých JRD. Naďalej trvajú značné nedostatky v riadení a organizovaní výroby v družstvách a na štátnych majetkoch.

Neuspokojivé plnenie plánu v poľnohospodárstve, ako i náročné úlohy v raste poľnohospodárskej výroby v budúcom roku vyžadujú, aby všetky stranícke orgány a organizácie, národné výbory rozvíjali iniciatívu a mobilizovali pracujúcich v poľnohospodárstve na splnenie hlavných úloh:

Mimoriadnu pozornosť treba venovať zberu a splneniu nákupných úloh zemiakov, tak, aby sa zabezpečilo zásobovanie obyvateľstva kvalitnými zemiakmi.

Zabezpečovať rýchly zber a zvoz cukrovej repy v družstvách a na štátnych majetkoch.

Pre zabezpečenie dostatku krmovín urýchliť sejbu ozimných miešaniek tak, aby všetky rozpočtové plochy boli osiate najneskoršie do 30. septmebra. Vo všetkých okresoch neodkladne odstrániť vážne zaostavanie v zbere kukurice na siláž.

S ohľadom na trvajúce vážne nedostatky v plnení nákupu živočišných výrobkov je naliehavou úlohou okresných výborov strany sústavne viesť dedinské organizácie, okresné a miestne národné výbory a komunistov v nákupných organizáciách k dôslednému zabezpečovaniu nákupu poľnohospodárskych výrobkov tak aby každý poľnohospodársky závod splnil plánované nákupné úlohy. Ospbitnú pozornosť vyžaduje súčasná nepriaznivá situácia v plnení nákupu od jednotlivo hospodáriacich roľníkov a to tak u rastlinných, ako i živočišných výrobkov.

Doterajší nepriaznivý vývoj v stavoch kráv ohrozuje splnenie úloh tretej päťročnice v živočišnej výrobe.

Na vytvorenie predpokladov k splneniu úloh vo výrobe a nákupe jatočných ošípaných v budúcom roku treba vo všetkých JRD a ŠM zabezpečiť splnenie a prekročenie plánovaných stanov prasníc a zvýšiť odstav prasiat.

Cieľom všetkých prác na zostavovaní a prerokovaní plánu v každom JRD a ŠM je utvoriť podmienky pre rýchlejší rast poľnohospodárskej výroby. V plánoch na rok 1962 zabezpečiť maximálne využitie skúsenosti popredných socialistických poľnohospodárskych závodov. "

(ROLNÍCKE NOVINY, 17.septembra 1961, str.1)

7. Vnútorný a zahraničný obchod; služby

PREČO A AKO SA PREDRAŽUJÚ SLUŽBY?

Ivan Horný, spolupracovník bratislavského Predvoja v článku pod týmto nadpisom poukazuje na nešvár v komunálnych službách a medzi iným píše:

Predovšetkým nedodržiavaním zásad fakturácie podľa hodinovej zúčtovacej sadzby (HZS) v tých odboroch činnosti, pre ktoré boli s celoštátnou platnosťou vyhlásené. Nie sú to malé sumy, o ktoré sú takto občania ukracovaní. Napríklad Jozefovi Juhásovi z Andoviec účtoval Okresný kovospracujúci podnik v Nových Zámkoch za elektroinštalačné práce 1428 Kčs, hoci podľa HZS, ktorá platí pre tento odbor, mal účtovať len 896 Kčs. Iba v 17 prípadoch, námatkove preverovaných predražil tento podnik práce pre zákazníkov spolu o vyše 4000 Kčs. Novozámocký príklad je iba jeden z mnohých.

Používanie hodinovej zúčtovacej sadzby však nie je samospasiteľné. Je totiž dosť prípadov, keď sa práce predražili aj pri jej uplatňovaní. Najmä vtedy, keď podnik účtuje viac hodin, než sa ozaj odpracovalo. OSP v Trenčíne napríklad účtoval K. Bohunovskému pri jednej zakázke namiesto skutočne odpracovaných 8 až 34 hodín, čím práce predražil o 313 Kčs.

Častým zjavom je aj predražovanie tých prác, na ktoré sú platné cenníky. A to tak, že sa neúčtuje podľa znížených sadzieb (Komunálne služby v Novom Meste nad Váhom získali takto vlani za sklenárske práce neoprávnene vyše 60 000 Kčs) alebo sa nesprávne účtuje vždy podľa cenníkov, ktoré sú vyššie.

Účtovanie výkonov, ktoré sa neurobili, je ďalším chytráctvom komunálov, ktorým si naháňajú ľahké plnenie plánu i prémie. V Komunálnych službách v Trenčíne, v stredisku chemická čistiareň účtovali napríklad v každom prípade aj detážny príplatok, hoci sa detažovanie nerobilo. V Šahách účtovali zasa pri predaji skla aj zasklievanie, hoci nič nezasklievali. Predražovanie týmto spôsobom sa zistilo aj u bratislavských holičov a kaderníkov, podobne ako u zlatomoraveckých, novozámockých a iných. Komunálne služby v Šahách získali takto len zo svojej fotoslužby za desať mesiacov minulého roku okolo 23 000 korún, čím si neoprávnene zvýšili plnenie plánu tržieb a zisku.

To, čo sme doteraz uviedli, sú hlavné spôsoby, AKO sa predražuje. Ostáva ešte povedať, PREČO sa predražuje.

Odpoveď by mohla znieť celkom jednoducho: preto, že niet, nijakej alebo je len slabá, formálna, kontrola, že v dôsledku toho niet, prirodzene, ani vyvodzovanie dôsledkov. Dôvody predražovania však možno rozviesť aj širšie.

Na prvom mieste je skutočnosť, že vedúci pracovníci jednotlivých ekonomických úsekov služieb v snahe dosiahnuť plnenie plánu tržieb od obyvateľstva, plánovanú produktivitu, rentabilitu, lepšie možnosti čerpania mzdových fondov a tým aj dosiahnutie prémií, zabezpečujú si plnenie plánu aj za cenu porušovania cenových predpisov."

Ďalej je tu smutné zistenie, že mnohí pracovníci podnikov, ktorí majú na starosti fakturáciu prác a služieb, neovládajú dostatočne cenové úpravy a smernice o cenotvorbe. Toto konštatovanie ide na účet vedení podnikov, ktoré sa nedostatočne starajú o školenie svojich pracovníkov."

(PREDVOJ, 21.septembra 1961, str.5)

8. Sociálne pomery

PREČO SA V ZUBÁRSKYCH ČAKÁRŇACH NAJVIAC ČAKÁ

Článok pod týmto nadpisom podáva obraz o zubárskych ordináciach ako aj o položení zubných lekárov a dentistov. Z článku vyberáme:

"Keď navštivíte čakárne našich ústavov národného zdravia, ďaleko najviac pacientov nájdete pred zubárskymi ordináciami. Prečo? Predovšetkým preto, že zuboliečiteľský zákrok patrí k najčastejším a ďalej preto, že zubných lekárov a dentistov pracuje v zdravotníckych obvodoch stále ešte málo. Dovedna máme málo na Slovensku.402 zubných lekárov a 448 dentistov, čo znamená, že jeden zuboliečiteľ pripadá v priemere

na 4720 občanov. Pravda, v niektorých okresoch je situácia ešte oveľa horšia, ako napríklad v Trebišovskom, kde je jeden zuboliečiteľ len na 7189 obyvateľov, Rožňavskom na 6756 obyvateľov, Komárňanskom - na 6239 obyvateľov, zatiaľ čo v Bratislave-meste len na 2761 občanov.

Vcelku nepriaznivý je aj vekový priemer zubných lekárov a dentistov, ktorý je u prvých 41 a u druhých 54 rokov, keď plných 27% dentistov má už vyše 60 rokov. Za takýchto okolností dochádza k veľkému preťaženiu zuboliečiteľov, mezriedka aj na úkor kvality ich práce. Veď v minulom roku pripadalo na každého z nich v priemere 5 úkonov na hodinu, pričom napríklad vo Východoslovenskom kraji, kde je preťaženosť zuboliečiteľov najvyššia ukazuje štatistika na sto ošetrených 35 vytrhnutých zubov, čo je mnoho a čo rozhodne nesvedčí o dostatočnej starostlivosti o chrup.

Prvoradé východisko z tejto situácie je zvýšenie počtu poslucháčov zuboliečiteľského odvetvia na lekárskej fakulte. V tomto roku malo promovať 69 zubolékárov a tento počet sa bude každým rokom tretej päťročnice zvyšovať až na 150 v roku 1965. Zvýšenie počtu poslucháčov stomatologickej fakulty však naráža na nedostatok potrebných priestorov napriek tomu, že tento problém mal bratislavský národný výbor podľa uznesenia bývalého Sboru poverenikov už dávno riešiť. A tak teraz - kým sa nepostaví nová klinika - treba vo výučbe stomatológov ísť na dve smeny.

Pravda, ťažkosti v poskytovaní zuboliečiteľských služieb zhoršuje aj ich samotná prax v zdravotníckych obvodoch. Všeobecne sa nedobre organizuje prísun pacientov, keď v dopoludňajších hodinách sú čakárne priamo preplnené, lebo väčšina zuboliečiteľov z pohodlnosti objednáva skoro všetkých pacientov nie odstupňavani, ale na hodinu, keď sa ordinácia otvára. Pacienti musia často zbytočne opakovane prichádzať a čakať, lebo ošetrenie i jednoduchých kazov sa robí na niekoľko predvolaní.

Zvláštnym problémom je zriaďovanie osobitných zuboliečiteľských ordinácií pre chorých na tuberkulózu, ktorých často ošetrujú medzi zdravými pacientami. Dokonca ani v Bratislave sa ešte takáto ošetrovňa nezriadila.

V minulom roku sa na Slovensku vyšetrilo, pokiaľ ide o chrup, 68,6% žiakov a detí do štrnástich rokov. Vďaka sústavnej starostlivosti o deti už v minulých rokoch zo sto vyšetrených 35 nepotrebovalo ošetrenie. Podstatne horšia je však situácia, pokiaľ ide o starosltlivosť o chrup pracovného dorastu, kde ošetrenie potrebovali takmer tri štvrtiny prehliadnutých.

Spoločným menovatelom všetkých nedostatkov popri vcelku nízkom počte zuboliečiteľov je malá pozornosť vedúcich pracovníkov OÚNZ.

Problém nedostatkov v zuboliečiteľskej službe tým však zďaleka nie je vyčerpaný: Porovnanie posledných dvoch rokov napríklad ukazuje, že zubných laborantov nepribúda, ale ubúda, v čom nájdeme vysvetlenie príliš dlhých lehôt protetických prác. Polovica zubných inštrumentárok na Slovensku nemá potrebnú kvalifikáciu, no pritom len zlomok si ju doplňuje. Nemožno sa uspokojiť ani s vybavením zubných ambulancií, keď napríklad 67 z nich iba v Západoslovenskom kraji nemá ani vodovod."

(PRAVDA, 18.septe,bra 1961, str.2)

OPRAVA: V Přehledu čs. tisku č.198/1188 na str.6 opravte si datum v pramenu: Práce 27.září 1961.